

امام خمینی علیه السلام پاسدار حریم آل محمد علیهم السلام

حجت الاسلام والمسلمین عبدالکریم پاک‌نیا*

اشاره

عالمان ربانی و رهبران بصیر شیعه، همواره پرچم پرافتخار اسلام را به دوش کشیده‌اند و در طول تاریخ از فرهنگ و حیانی قرآن و اندیشه‌های آسمانی اهل بیت علیهم السلام با تمام وجود خود پاسداری کرده، به مثابه میراثی گران‌قدر به آیندگان هدیه داده‌اند. آنان خود در مرحله اول، به این دستورات عمل نموده، آنها را در گفتار و کردارشان جلوه‌گر ساخته‌اند. به همین جهت، امام هادی علیه السلام درباره اینان می‌فرماید:

«بعد از غیبت قائم ما، اگر علمایی نبودند که مردم را به سوی او دعوت و راهنمایی کنند و از دین اسلام با اقامه حجت‌های خداوند دفاع کنند و بندگان ضعیف خدا را از دام‌های ابلیس و نوکرانش و از تورهای دشمنان اهل بیت علیهم السلام نجات دهند، هیچ‌کس باقی نمی‌ماند، مگر آنکه از دین مرتد می‌شود.»^۱

* استاد سطح عالی حوزه علمیه قم و از مبلغان نخبه دفتر تبلیغات اسلامی.

۱. شیخ حرّ عاملی، الفصول المهمة، ج ۱، ص ۶۰۴: «لَوْلَا مَنْ يُتَّقَى بَعْدَ غَيْبَةِ قَائِمِنَا مِنَ الْعُلَمَاءِ...»

آری، احیایگران ارزش‌های الهی و پاسداران فرهنگ اهل‌بیت علیهم‌السلام با تمام توان پذیرای معارف اهل‌بیت علیهم‌السلام بوده، جان و دل خود را با نور آنان روشن کرده‌اند. حکیم ملا هادی سبزواری چه زیبا سروده:

نه در اختر حرکت بود و نه در قطب سکون   گر نبودی به زمین خاک‌نشینانی چند

در عصر ما، حضرت امام خمینی رحمه‌الله، بارزترین نمونه این رادمردان الهی و ممتازترین پاسدار مکتب اهل‌بیت علیهم‌السلام محسوب می‌شود. او کوشید که در تمام زندگی و اعمال خود، دلدادگی‌اش را به خاندان عصمت و طهارت علیهم‌السلام نشان دهد و نمونه‌ای از تربیت‌یافتگان آن مکتب باشد. او از دوران نوجوانی با اطاعت از احکام الهی، به ترکیه و تصفیه درون و تحصیل مقامات معنوی پرداخت و پیوندی مستحکم با خاندان عصمت و طهارت علیهم‌السلام برقرار کرد. آن یگانه دوران، تا آخرین لحظه زندگی به این نعمت خدادادی، یعنی ره‌وراه اهل‌بیت علیهم‌السلام بودن، افتخار می‌کرد و می‌بالید:

«ما مفتخریم که ائمه معصومین علیهم‌السلام از علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام گرفته تا منجی بشر، حضرت مهدی، صاحب زمان (علیهم‌السلام) آلف التحیات والسلام که به قدرت خداوند قادر، زنده و ناظر امور است، ائمه ما هستند.»^۱

امام خمینی رحمه‌الله در طول عمر پُر بار خویش، همواره تلاش داشت که با سیره و سخن خود، از مکتب قرآن و اهل‌بیت علیهم‌السلام دفاع کند. در این نوشتار، به بیان فرازهایی از زندگی و سخنان نورانی این رادمرد الهی در پاسداری از مکتب آل‌محمد علیهم‌السلام می‌پردازیم.

الف. عشق به آل‌محمد علیهم‌السلام

این محبت از محبت‌ها جداست   عشقِ محبوبِ خدا، عشقِ خداست

عشق به خاندان رسالت صلوات‌الله‌علیهم‌وآلهم‌وسلم، در وجود آن بزرگ‌مرد تاریخ موج می‌زد. دلدادگی و وابستگی او به خاندان عصمت و طهارت علیهم‌السلام، به روح و جسمش صفا بخشیده، شیفتگی و محبت به اهل‌بیت علیهم‌السلام، او را در ردیف نخستین منادیان فرهنگ علوی قرار داده بود. اندیشه‌ها، طرح‌ها و تصمیم‌هایش، همه براساس ولایت و رهنمودهای پیشوایان معصوم علیهم‌السلام بود. در ادامه، جلوه‌هایی

۱. امام خمینی، وصیت‌نامه امام خمینی رحمه‌الله، ص ۶.

از این عشق معنوی را در سیره و سخن امام خمینی علیه السلام به نظاره می‌نشینیم.

۱. زائر عاشق

یکی از جلوه‌های علاقه آن فقیه عارف به اهل بیت علیهم السلام زیارت مرقد منور ایشان بود. امام علیه السلام در چند سالی که در نجف به سر می‌برد، جز در موارد استثنایی، هر شب ساعت ۳ نیمه‌شب در کنار قبر حضرت علی علیه السلام بودند.^۱ امام خمینی علیه السلام برای درک تمام زیارت‌های مخصوص امام حسین علیه السلام، فاصله بین این شهر و کربلا را پیاده می‌پیمود و اهتمام داشت در ایام: عاشورا، اربعین، عرفه، نیمه شعبان و ماه رجب، این مسیر را طی کند.^۲ ایشان وقتی یکی از یارانش را به مأموریت انقلابی به خراسان می‌فرستاد، به او فرمود:

«قبل از اینکه با هرکس ملاقات کنید، اول به حرم امام رضا علیه السلام مشرف شوید و به آن حضرت بگویید: آقا! کار خطیری پیش آمده و ما وظیفه خود دانستیم که قیام کنیم؛ چنانچه مرضی شماست، ما را تأیید کنید.»^۳

۲. منتظر بی‌قرار

در هوایت بی‌قرارم روز و شب   سر ز پایت برنذارم روز و شب
جان روز و جان شب ای جان تو   انتظارم انتظارم روز و شب

ایشان برای عصر ظهور، لحظه‌شماری می‌کرد و در آستانه نیمه شعبان، آرزوی قلبی‌اش را این‌گونه بیان می‌کرد:

«چه مبارک است زادروز ابرمردی که جهان را از شرّ ستمگران و دغل‌بازان تطهیر می‌نماید و زمین را پس از آنکه ظلم و جور آن را فرا گرفته، پُر از عدل و داد می‌نماید و مستکبران جهان را سرکوب، و مستضعفان جهان را وارثان ارض می‌نماید.»^۴

امام خمینی علیه السلام نسبت به مقام والای حضرت مهدی علیه السلام عنایت خاصی داشت و در بخشی از قصیده‌ای که در مدح حضرتش سروده است، این‌گونه ابراز علاقه می‌کند:

۱. «امام خمینی علیه السلام در محضر معصومان علیهم السلام»، مجله فرهنگ کوثر، ش ۳۱، ص ۳۳.

۲. همان، ص ۳۲.

۳. همان.

۴. امام خمینی، صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۴۷۳.

حضرت صاحب‌زمان مشکات انوار الهی مالک کون و مکان، مرآت ذات لامکانی
مظهر قدرت، ولی عصر، سلطان دو عالم قائم آل محمد، مهدی آخرزمانی^۱
ایشان در مورد مدعیان ارتباط با امام زمان علیه السلام سخت می‌گرفت و بدون دلیل محکم، هیچ
ادعایی را نمی‌پذیرفت.^۲

۳. خادم زوّار

او پاداش خدمت به زائران اهل بیت علیهم السلام را برابر با خود زیارت می‌دانست. یکی از علما نقل
می‌کرد که یک سال تابستان به اتفاق امام و چندتن دیگر از روحانیون به مشهد مشرف شدیم و
خانه دربستی گرفتیم. هر روز به طور دسته‌جمعی عازم حرم مطهر می‌شدیم و پس از زیارت،
نماز و دعا، به خانه مراجعت نموده، در ایوان باصفایی که در آن خانه بود، می‌نشستیم و چای
می‌خوردیم. برنامه امام این بود که با جمع به حرم می‌رفتند؛ ولی دعا و زیارتشان را خیلی
مختصر می‌کردند و به تنهایی با عجله به منزل برمی‌گشتند و آن ایوان را آب و جارو می‌کردند،
فرش پهن می‌نمودند و زمانی که ما از حرم بازمی‌گشتیم، از ما پذیرایی می‌کردند. وقتی از این
کارشان سؤال شد، فرمود: من ثواب این کار را کمتر از آن زیارت و دعا نمی‌دانم.^۳

۴. مؤمن اشکبار

اشک‌ریختن برای مصائب اهل بیت علیهم السلام، درمان هر دردی است و چشم و روح و دل را را جلا
می‌دهد و صفا می‌بخشد و آثار و برکات بی‌شماری دارد. حضرت صادق علیه السلام فرمود: امام
حسین علیه السلام می‌فرمود: «من کشته گریه و اشک هستم. نام من در نزد هیچ مؤمنی برده نمی‌شود،
مگر آنکه محزون و گریان می‌شود.»^۴

امام خمینی رحمته الله مصداق بارز چنین مؤمنی بود. ایشان در قم، نجف و حتی فرانسه، بعد از پیروزی
انقلاب اسلامی، در تمام شب‌های شهادت معصومین علیهم السلام در منزلشان ذکر مصیبت داشتند.
آقای حاج سید محمد کوثری، ذاکر خاص امام، نقل کرده است:

۱. امام خمینی، دیوان امام، ص ۲۳۴.

۲. محمد محمدی ری‌شهری، برکات سرزمین وحی، ص ۸۴ و ۸۵.

۳. «امام خمینی رحمته الله در محضر معصومان علیهم السلام»، مجله فرهنگ کوثر، ش ۳۱، ص ۳۳.

۴. ابن قولویه، کامل الزیارات، ص ۱۰۹.

«پس از شهادت مرحوم حاج آقامصطفی، قرار شد ذکر مصیبتی بکنم. هرچه نام حاج آقامصطفی را بردم تا با آهنگ حزین، امام را منقلب کنم که در عزای پسرش اشک بریزد، امام تغییر حال پیدا نکردند و همچنان ساکت و آرام بودند؛ ولی همین که نام حضرت علی اکبر علیه السلام را بردم، هنگامه شد؛ امام چنان گریستند که قابل وصف نیست.»^۱ این، همان پیام امام حسین علیه السلام است که:

شِيعَتِي مَا إِنَّ شَرِبْتُمْ عَذْبَ مَاءٍ فَأَذْكُرُونِي   أَوْ سَمِعْتُمْ بِغَرِيبٍ أَوْ شَهِيدٍ أَوْ غَرِيبٍ فَأَنْدُبُونِي

«ای شیعیان من! هرگاه آب گوارایی نوشیدید، مرا یاد کنید یا اگر خبری از غریب یا شهیدی شنیدید، بر من بنالید.»

ب. جلوه‌های معارف اهل بیت علیهم السلام

در این بخش، به بیان جلوه‌های معارف اهل بیت علیهم السلام در زندگی حضرت امام خمینی علیه السلام می‌پردازیم و برخی از ویژگی‌های شخصیتی آن بزرگوار را در پرتو تعالیم اهل بیت علیهم السلام به نظاره می‌نشینیم.

۱. عبادت و معنویت

در سیره ائمه معصومین علیهم السلام عبادت و معنویت جایگاه خاصی دارد. تاریخ اهل بیت علیهم السلام سرشار از صحنه‌های زیبای معنوی و ارتباط با خداست. همچنان که امام حسین علیه السلام در بحرانی‌ترین وضعیت که با یاران اندک و خانواده‌اش در محاصره دشمن بود، به هیچ چیزی به اندازه ارتباط با خدا نمی‌اندیشید و فقط برای نماز و دعا و تلاوت قرآن مهلت خواست.^۲

امام خمینی علیه السلام نیز شخصیت خود را به سیره امام حسین علیه السلام آراسته بود. او همه عزت و عظمتی را که در زندگی یافته بود، از سوی خدا می‌دانست. به همین دلیل، هیچ امری را بر نماز و عبادت مقدم نمی‌داشت. امام صادق علیه السلام فرموده: «امْتَحِنُوا شِيعَتَنَا عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافِظَتُهُمْ عَلَيَّهَا»^۳ شیعیان ما را در هنگام رسیدن وقت نماز بیازمایید که چگونه از آن محافظت می‌کنند؟» در سیره عبادی حضرت امام علیه السلام این نکته کاملاً مشهود است. آن بزرگوار، هنگام نماز، حتی در

۱. «امام خمینی علیه السلام در محضر معصومان علیهم السلام»، مجله فرهنگ کوثر، ش ۳۱، ص ۳۷.

۲. شیخ مفید، الإرشاد، ج ۲، ص ۹۱.

۳. حمیری، قرب الإسناد، ص ۷۸.

پُر مشغله‌ترین روزهای کاری کشور، از همه چیز دست می‌شست و به سوی نماز می‌رفت.^۱ آن رهبر فرزانه، در مورد ارزش و جایگاه رفیع نماز و عبادت‌های روزانه می‌نویسد: «این نمازهای پنج‌گانه که عمود دین و پایه محکم ایمان است و در اسلام چیزی بعد از ایمان، به اهمیت آن نیست، بعد از توجهات نوریّه باطنیه و صور غیبیه ملکوتیه که غیر از حق تعالی و خاصان درگاه او کسی نداند، یکی از جهات مهمّه که در آن هست، این تکرار تذکر حق - با آداب و اوضاع الهی که در آن منظور گردیده است - رابطه انسان را با حق تعالی و عوالم غیبیه محکم می‌کند و ملکه خضوع لله در قلب ایجاد کند و شجره طیبه توحید و تفرید را در قلب محکم می‌کند.»^۲

۲. اصرار بر اقامه عزای سنتی

امام امت بر عزاداری سنتی اصرار می‌ورزید تا نوگرایان و روشنفکران، آیین‌های عاشورایی را منحرف نکنند. وی می‌فرمود:

«باید ما محرم و صفر را زنده نگه داریم... ما باید حافظ این سنت‌های اسلامی، حافظ این دستجات مبارک اسلامی که در عاشورا، در محرم و صفر، در مواقع مقتضی به راه می‌افتند، [باشیم؛]... البته اگر یک چیزهای ناروایی بوده است، سابق و دست اشخاص بی‌اطلاع از مسائل اسلام بوده؛ آنها باید یک قدری تصفیه بشود؛ لکن عزاداری به همان قوت خودش باید باقی بماند و گویندگان پس از اینکه مسائل روز را گفتند، روضه را همان‌طور که سابق می‌خواندند و مرثیه را همان‌طور که سابق می‌خواندند، بخوانند.»^۳

این شیوه امام خمینی علیه السلام برگرفته از سیره امام صادق علیه السلام بود که به ابوهارون مکفوف فرمود: «برایم [در سوگ سیدالشهداء] شعر بخوان. ابوهارون نیز خواند. حضرت فرمود: نه، این طور نه؛ بلکه همان‌گونه که برای خودتان شعر خوانی می‌کنید و همان‌گونه که نزد قبر سیدالشهداء مرثیه

۱. ماجرای قطع مصاحبه با مهم‌ترین خبرگزاری‌های جهان در فرانسه به جهت اقامه نماز (هزار و یک نکته درباره نماز، ص ۹۴) و خاطره قطع مهم‌ترین جلسه سران کشور هنگام اذان و نماز، نمونه‌ای بارز از سیره آن عبد صالح الهی است. (همان، ص ۱۰۵)

۲. امام خمینی، شرح چهل حدیث، ص ۴۹۶.

۳. امام خمینی، صحیفه امام، ج ۱۵، ص ۳۳۱.

می خوانید.»^۱

۳. زهد و ساده‌زیستی

ساده‌زیستی، بی‌پیرایگی و پرهیز از جلوه‌های دنیوی و دل‌ن بستن به مظاهر و زرق و برق این جهانی، از بارزترین‌ترین ویژگی‌های مردان خداست. به یقین، آنان این شیوه پسندیده را از زندگی پیامبران و اولیای الهی آموخته‌اند. امام خمینی علیه السلام نیز این سخن گهربار امام ششم علیه السلام را نصب‌العین خود قرار داده بود که:

«إِنَّ أَحَبَّتْ أَنْ تَجَاوِرَ الْجَلِيلَ فِي دَارِهِ وَ تَسْكُنَ الْفُرْدُوسَ فِي جَوَارِهِ، فَلْتَهُنَّ عَلَيْكَ الدُّنْيَا؛^۲ اگر دوست داری که در درگاه الهی با خداوند جلیل هم‌نشین شوی و در بهشت برین در جوار حضرت باری تعالی مسکن‌گزینی، باید دنیا و مظاهر آن در نظر تو خوار باشد.»

حضرت امام خمینی علیه السلام در این زمینه نیز پیش‌تاز بود. او در اوج عظمت و اقتدار، همانند دوران قبل از آن، هرگز به زندگی ساده و بی‌پیرایه خود چیزی نیفزود؛ درحالی‌که تمام امکانات دنیوی در اختیارش بود؛ اما به منزلی استیجاری و زندگی بی‌تجمل اکتفا کرد؛ چراکه بر این باور بود دل‌بستگی به دنیا و تجملات آن، او را از رسیدن به کمال و مقامات عالی معنوی بازمی‌دارد و به جهت برخورداری از همین ویژگی بود که محبوب دل همگان شد. اسماعیل ولی‌اف، رئیس مدرسه عالی دفاع نخبوان، بعد از بازدید از محل زندگی امام، با کمال تعجب می‌گوید:

«زندگی این انسان بزرگ، با زندگی عادی ایرانی‌ها کاملاً همانند و یکسان بود... زندگی امام، از زندگی من که معلم هستم، ساده‌تر بود... در دلم گفتم: اماما! تو هرگز از یادها فراموش نخواهی شد. تو همیشه زنده‌ای!»^۳

هنگامی که کمیته استقبال در صدد برگزاری یک مراسم باشکوه و تشریفاتی برای ورود ایشان از پاریس بود، آن شخصیت وارسته به‌شدت مخالفت کرد.^۴ او به تمام مسئولان و کارگزاران و روحانیان سفارش می‌کرد که از تشریفات پرهیزند و می‌فرمود: «هیچ چیزی به زشتی دنیاگرایی

۱. ابن قولویه، کامل الزیارات، ص ۱۰۶: «لَا كَمَا تُشَدُّونَ وَ كَمَا تَزَيِّبُهُ عِنْدَ قَبْرِهِ قَالَ فَأَنْشَدْتُهُ: اَمْرُ عَلِيٍّ جَدِّتِ

الْحُسَيْنِ، فَقُلْتُ لِأَعْظَمِهِ الرِّكِيَّةُ؛ كَذَرِ كُنْ بَرِّ قَبْرِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام. پس، به استخوان‌های پاک و مطهرش بگو...»

۲. ابن شعبه حرانی، تحف العقول، ص ۳۰۴.

۳. علی‌اکبر مرتضایی، امام خمینی علیه السلام در حدیث دیگران، ص ۴.

۴. مجله حوزه، ش ۴۹، ص ۱۵۷.

روحانیت نیست و هیچ وسیله‌ای هم نمی‌تواند بدتر از دنیاگرایی، روحانیت را آلوده کند.»^۱

۴. مقاومت و پایداری

استقامت در راه رسیدن به هدف، از مفاهیم عالی قرآنی و ویژگی‌های اهل بیت علیهم‌السلام است. رسول گرامی اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم این آموزه قرآنی را در طول رسالت خطیر خویش نصب‌العین قرار داد و در برابر تمام مشکلات و موانع، با اراده‌ای خلل‌ناپذیر ایستادگی نمود.^۲

امام خمینی رحمته‌الله نیز در راه نیل به مقاصد عالی خویش، از رفتار رسول گرامی اسلامی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم سرمشق گرفت و با استواری تمام در مقابل موانع و نقشه‌های شیطانی دشمنان استقامت ورزید و لحظه‌ای خم به ابرو نیاورد. آن بزرگوار، ملت مسلمان ایران را نیز به پایداری فراخواند:

«عزیزان من! باید بدانید که ارزش انقلاب در راه هدف الهی و استقرار حکومت الله، همان است که انبیای عظام در راه آن فداکاری‌ها نمودند و پیامبر عظیم‌الشان اسلام تا آخرین لحظات زندگی پُربرکت خود، در راه آن با همه توان، فداکاری و ایثار فرمود و امامان بزرگوار اسلام، هرچه داشتند، نثار آن کردند. ما نیز که خود را پیرو آنان و امت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌دانیم، باید اقتدا به آنان نموده و در سبیل حق، مشکلات را با صبر انقلابی تحمل نماییم.»^۳

آری، استقامت و استواری در راه اهداف عالی‌ه اسلام، یکی از نشانه‌های بارز شیعیان آل محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم است؛^۴ همچنان‌که امام صادق علیه‌السلام فرمود:

«لَوْ أَنَّ شِيعَتَنَا اسْتَقَامُوا لَصَافَحَتْهُمْ الْمَلَائِكَةُ... وَ لَمَّا سَأَلُوا اللَّهَ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُمْ؛^۵ اگر شیعیان ما در راه حق استقامت ورزند، فرشتگان آسمان با آنان دست می‌دهند... و هیچ خواهسته‌ای از خداوند نخواهند داشت، مگر اینکه خدای متعال به آنان عطا می‌کند.» به‌راستی که حضرت امام خمینی رحمته‌الله چنین استقامتی از خود نشان داد و آنچه از خدا خواست، به او داده شد و آن، پیروزی حق بر باطل بود.

۱. همان.

۲. شریف رضی، نهج البلاغه، خطبه ۱۹۰، ص ۲۸۱.

۳. امام خمینی، صحیفه امام، ج ۱۵، ص ۶۳.

۴. ابن شعبه حرّانی، تحف العقول، ص ۳۰۲.

۵. همان.

۵. خدمت به محرومان

از شیوه‌های درس آموز اهل بیت علیهم السلام، خدمت به محرومان و درماندگان بود. آن گرامیان، تلاش می‌کردند که علاوه بر تنظیم سطح زندگی خود با طبقات محروم، در حدّ توان به آنان خدمت کنند و از خداوند می‌خواستند:

«وَأَجْرٍ لِلنَّاسِ عَلَى يَدَيِ الْخَيْرِ وَلَا تَمَحِّفُهُ بِالْمَنْ؛^۱ خداوند! انجام خدمت به مردم و کارهای خیر را نسبت به آنان، با دست من اجرا کن و خدمات نیکم را با منت گذاری ضایع مگردان!»
خدمت به محرومان، در سیره امام خمینی علیه السلام نیز به طور شایسته‌ای مشاهده می‌شود و آن گرامی، آن چنان به این امر علاقه نشان می‌داد که تمام وجودش مملو از عشق خدمت به مردم بود. او با کمال افتخار می‌فرمود:

«تا حیات دارم، خدمتگزار همه هستم؛ خدمتگزار ملت‌های اسلامی، خدمتگزار ملت بزرگ ایران، خدمتگزار... همه مستضعفین جهان.»^۲

و در جای دیگر فرمود:

«اگر به من بگویند خدمتگزار، بهتر از این است که بگویند رهبر.»^۳

و یا در آخرین فرازهای وصیت‌نامه‌اش می‌نویسد:

«از خدای رحمان و رحیم می‌خواهم که عذر من را در کوتاهی خدمت و قصور و تقصیر ببپذیرد و از ملت امیدوارم که عذر من را در کوتاهی‌ها و قصور تقصیرها ببپذیرند و با قدرت و تصمیم اراده به پیش روند و بدانند که با رفتن یک خدمتگزار، در سدّ آهنین ملت خللی حاصل نخواهد شد.»^۴
امام خمینی علیه السلام همیشه در اندیشه مستضعفان و پابرهنگان بود و خدمت به آنان را بالاترین عبادت می‌دانست و می‌گفت:

«گمان نمی‌کنم عبادتی بالاتر از خدمت به محرومین وجود داشته باشد.... ما مجدداً می‌گوییم که یک موی سر این کوخ‌نشینان و شهیددادگان، به همه کاخ و کاخ‌نشینان جهان شرف و برتری دارد.»^۵

۱. صحیفه سجادیه، دعای بیستم، ص ۹۲.

۲. امام خمینی، صحیفه امام، ج ۱۰، ص ۴۷۲.

۳. همان، ص ۴۶۳.

۴. امام خمینی، وصیت‌نامه امام خمینی علیه السلام، ص ۹۱.

۵. امام خمینی، صحیفه امام، ج ۲۰، ص ۳۴۲.

آن رهبر الهی، افرادی را شایسته مدیریت و رهبری مردم می‌دانست که درد طبقات محروم را لمس کرده باشند و بر این باور بود که: رئیس جمهور و وکلای مجلس از طبقه‌ای باشند که محرومیت و مظلومیت مستضعفان و محرومان جامعه را لمس کرده، در فکر رفاه آنان باشند؛ نه از سرمایه‌داران و زمین‌خواران و صدرنشینان مرفه و غرق در لذات و شهوات که تلخی محرومیت و رنج گرسنگان و پابرنگان را - اگر هم به فرض تقریباً محال بخواهند - نمی‌توانند بفهمند.^۱

۶. عدالت‌خواهی و ظلم‌ستیزی

حمایت از مظلومان و مبارزه با ستمگران، از مهم‌ترین پیام‌های اهل بیت علیهم‌السلام به شمار می‌رود. مولای متقیان در دفاع از عدالت و مظلومیت ستم‌دیدگان، با قاطعیت می‌فرمود: «الدَّلِيلُ عِنْدِي عَزِيزٌ حَتَّىٰ آخَذَ الْحَقَّ لَهُ، وَالْقَوِيُّ عِنْدِي ضَعِيفٌ حَتَّىٰ آخَذَ الْحَقَّ مِنْهُ»^۲ ناتوان ستم‌دیده، در نظر من، عزیز است تا حقش را بگیرم و زورمند ستمگر، نزد من، حقیر و ضعیف است تا حق دیگران را از او بستانم.»

امام خمینی رحمته‌الله در این وادی نیز در صف مقدم بود. آن بزرگوار، با الهام از کلام امیر مؤمنان علیه‌السلام و سیره اهل بیت علیهم‌السلام مبارزه با ظلم را در رأس برنامه‌های خود قرار داده بود و با صدای رسا می‌فرمود:

«تکلیف ما، این است که در مقابل ظلم‌ها بایستیم. تکلیف ما، این است که با ظلم‌ها مبارزه کنیم، معارضه کنیم. اگر توانستیم آنها را به عقب برانیم که بهتر، و اگر نتوانستیم، به تکلیف خودمان عمل کردیم.»^۳

اساساً دفاع از مظلوم و ایستادگی در مقابل ستمگران، شالوده فکری امام راحل بود. او مبارزه با ستم را وظیفه همه، به‌ویژه علمای اسلام در کشورهای جهان می‌دانست.^۴ روحیه ظلم‌ستیزی، در وجود آن گرامی آن‌چنان موج می‌زد که نه تنها مسلمانان، بلکه انسان‌های آزاده غیرمسلمان را به شگفتی واداشته بود. امام خمینی رحمته‌الله، آن مبارز خستگی‌ناپذیر، در راه مبارزه با ظلم و ستم و دفاع از حق، از هستی‌اش گذشته بود و با کمال شهامت و خلوص می‌فرمود:

۱. همان، ج ۲۱، ص ۴۲۲.

۲. نهج البلاغه، خطبه ۳۷، ص ۸۱.

۳. امام خمینی، صحیفه امام، ج ۱۲، ص ۳۰۶.

۴. مجله حوزه، ش ۴۹، ص ۱۳۱.

«من خون و جان ناقابل خویش را برای ادای واجب حق و فریضه دفاع از مسلمانان آماده نموده‌ام و در انتظار فوز عظیم شهادتم... قدرت‌ها و ابرقدرت‌ها و نوکران آنان مطمئن باشند که اگر خمینی یکه و تنها هم بماند، به راه خود که راه مبارزه با کفر و ظلم و شرک و بت‌پرستی است، ادامه می‌دهد و به یاری خدا در کنار بسیجیان جهان اسلام، این پابرنه‌های مغضوب دیکتاتورها، خواب راحت را از دیدگان جهان‌خواران و سرسپردگانی که به ستم و ظلم خویشتن اصرار می‌نمایند، سلب خواهد کرد.»^۱

۷. دفاع از حریم اهل بیت علیهم السلام

دفاع از عقیده و پاسداری از ارزش‌های اساسی اسلام، یکی از مهم‌ترین صفات پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و امامان معصوم علیهم السلام بود. امر به معروف و نهی از منکر، تولا و تبرأ، حفظ حدود الهی، محافظت بر حلال و حرام و مبارزه با بدعت‌ها و اصطلاحاتی از این قبیل در متون دینی، بیانگر حساسیت و غیرت دینی در مسلمانان است.

امام زین‌العابدین علیه السلام می‌فرماید: یکی از گروه‌های سایه‌نشین در عرش الهی، غیرتمندان هستند و خداوند درباره آنان فرموده: «وَالَّذِينَ يُغَضِّبُونَ لِمَحَارِمِي إِذَا اسْتُحِلَّتْ؟^۲ آن کسانی که در مقابل زیرپارفتن دستورات من [و مشاهده گناه]، خشمگین می‌شوند.»

امام خمینی علیه السلام، شاگرد چنین مکتبی است. او هیچ‌گاه توهین به ارزش‌های اسلامی و جسارت به ساحت اهل بیت علیهم السلام را تحمل نمی‌کرد و با صلابت و قاطعیت تمام، از آن دفاع می‌کرد؛ تألیف اولین کتاب در دفاع از اهل بیت علیهم السلام در سال ۱۳۲۳ش، مقابله با تبدیل تاریخ هجرت پیامبر در سال ۱۳۵۴ش، صدور فتوای قتل سلمان رشدی، نویسنده هتاک به نبی مکرم اسلام در سال ۱۳۶۷ش، از جمله این موارد است. موضع‌گیری امام خمینی علیه السلام در حادثه توهین به حضرت زهرا علیها السلام که از رادیوی جمهوری اسلامی پخش شد، یکی دیگر از صفات والای آن رهبر آگاه و متعهد را در تاریخ اسلام رقم زد. هنگامی که در یک مصاحبه رادیویی در تاریخ ۱۳۶۷/۱۱/۸، فردی به ساحت قدسی بانوی دو عالم، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام اهانت کرد، حضرت امام علیه السلام بدون هیچ ملاحظه‌ای و با صلابت تمام، مدیرعامل وقت صدا و سیما را مؤاخذه کرد و شدیداً به

۱. امام خمینی، صحیفه امام، ج ۲۰، ص ۳۱۹.

۲. احمد برقی، المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۳.

او هشدار داد.^۱

دقت در مصرف بیت‌المال، پاکیزگی و آراستگی، انس با قرآن، عمل به مستحبات در کنار واجبات، دفاع از ناموس اسلام و مسلمانان، اهمیت به حجاب و عفاف خانواده، پرهیز از ریا و خودنمایی، تکریم رزمندگان و شهدا و خانواده‌های ایشان و نیز تلاش برای حاکمیت دین و معارف اهل بیت علیهم‌السلام، از دیگر تلاش‌های ارزنده آن یگانه دوران برای حفظ مکتب اهل بیت علیهم‌السلام بود.

---

۱. امام خمینی، صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۲۵۱.